

Duâda ellerimizin yönü

Kıbrıs'tan Durmuş Metin: “Duâ ederken ellerimizi neden semâya kaldırıyoruz?”

Eskimez ecdâdımızın bir sözü vardır: “Allah yerde değil, gökte değil, sağda değil, solda değil, üstte değil, altta değil; Allah cemî' mekândan münezzehtir.” Yani bütün mekânları yaratan ve bütün zamanları halk eden Cenab-ı Hak, yarattığı mekânın ve zamanın içinde değil, belirli bir yerde mukîm değil, belirli bir zamana mahkûm değildir.

Allah'ın Muhît, Bâkî, Kadîm, Evvel, Âhir, Vâcip isimleri bize Allah'ın varlığının mekân ve zaman ötesinde ve hâricinde bulunduğunu gösterir. Yani her şeyi ihâta eden, ezeli ve ebedî olan, başlangıcı ve sonu olmayan ve vâcip olan bir Varlık elbette ne mekâna sığar, ne zamana sığar.

Ancak O bizden uzak da değildir; bilakis bize bizden yakındır. Yere ve göğe sığmayan Cenab-ı Vâcip Teâlâ, mü'min kulunun kalbine sığmaktadır. Yani kalbimizin, bizden daha önce varlığını hissettiği Yüce Yaratıcıya sevgisi ve bağlılığı, Allah katında kâinâta bedeldir. Şu âyetleri inceleyelim:

* “Göklerde ve yerde olanlar kimindir?” diye sor. “Allah'ındır” de. O merhamet etmeyi Kendine farz kıldı. Sizi varlığında şüphe olmayan kıyâmet gününde elbette toplayacaktır. Hüsrana uğrayanlar, inanmayanlardır.” (1)

* “O, kullarının üstünde her türlü tasarruf Sahibidir; hüküm ve hikmet Sâhibidir, her şeyden haberdârdır.”(2)

* “And olsun insanı Biz yarattık. Nefsinin kendine fısıldadıklarını Biz biliriz. Biz ona şah damarından daha yakınız.” (3)

* “Göklerde ve yerde bulunanların hepsi O'nundur. İzni olmadan O'nun katında kim şefaet edebilir? O, kullarının yaptıklarını ve yapacaklarını bilir. O'na hiçbir şey gizli kalmaz. O'nun bildirdiklerinin dışında insanlar, O'nun ilminden hiçbir şeyi tam olarak bilemezler. O'nun tasarrufları gökleri ve yeri ihâta etmiştir. Onları koruyup gözetmek Kendisine zor gelmez. O yücedir, büyüktür.” (4)

* “Gökleri, yeri ve ikisi arasında bulunanları altı günde yaratan, sonra Arş'a istivâ eden Rahmân'dır.” (5)

* “O gökleri ve yeri altı günde yaratan, sonra Arş üzerinde istivâ edendir. (Arşa ve tüm kâinâta hâkim olandır.) Yere gireni ve ondan çıkanı, gökten ineni ve oraya

yükseleni bilir. Nerede olursanız olun; O sizinle berâberdir. Allah yaptıklarınızı görür.” (6)

Allah’a yön, mekân ve zaman izâfe edilmez. Allah ne belirli bir yönde, ne belirli bir zamanda, ne de belirli bir mekândadır. Allah’ın mukaddes mâhiyeti, kâinâta hiçbir şeyin mâhiyeti cinsinden değildir. (7) Duâda ellerimizi semâ cihetine kaldırmamız, Allah’ın belirli bir cihette olduğuna inandığımızı göstermez. Ellerimizi yukarıya kaldırmak, O’nun derecesinin ulviyetine, sıfatlarının yüceliğine, isminin, unvânın ve şânının pâklığına işârettir. Yoksa O’nun o tarafta, yani yukarı cihette bulunduğunu, aşağı tarafta, yani yerde bulunmadığını kast ediyor değiliz.

Esasen üst, alt, sağ, sol ve yön mefhumları izâfîdir, yani görecelidir, tamamen bize göre söz konusudur. İki yüz milyar galaksiden sadece birisinden ibâret olan Samanyolu içerisinde, bir nokta kadar bir yere sahip olan güneş sisteminin (kâinâtın büyüklüğüne nazaran “güneş atomu” da denebilir) bir zerresi hüviyetinde bulunan ve çekirdeği hükmündeki güneş etrafında bir tayyâre gibi baş döndürücü bir sür’atle dönen, 23 dakika 27 derece eğik olan; ayrıca yirmi dört saatte bir kendi etrafında muntazaman ikinci dönüşünü yapan; yine ayrıca güneş sistemi ile birlikte şemsü’s-şümûs tarafına hızla ilerleyen yer küremizin “altı ve üstü” neresi olabilir ki? Göğe fırlattığımız ve gökte bulunduğu kısa süre içinde hep dönen basit bir plastik topun altı ve üstü söz konusu olabilir mi?

Kezâ bize göre alt olan cihet, küremizin öbür yüzüne göre üst değil mi? Biz “yukarı” derken, küremizin arka yüzünde bulunan bir kişinin “yukarı” kabûlüne göre tam tersi istikâmeti göstermiş olmuyor muyuz?

O halde esas olan Allah’ın ulviyetini, yüceliğini, üstünlüğünü, üstün sıfatlarını, kudsiyetini, kâinâtı ihâta ettiğini, bize de uzak olmadığını, bizimle birinci plânda ilgilendiğini ve duâlarımıza cevap verdiğini bilmemiz ve itikat etmemiz; O’nu her türlü noksanlıklardan, eksikliklerden, cihetlerden, yönlerden, mekânlardan ve zamanlardan münezzehe bilmemiz ve îmân etmemizdir.

Duâda ellerimizi semâyâya kaldırmamız bu sağlam itikadımızı ve îmânımızı sembolize eder. Duâ etmek, niyazda bulunmak ve O’na iltica etmekle O’nun bize yakın olduğunu; ellerimizi kaldırmak ve açmakla O’nun sonsuz hazinesinden istediğimizi; semâ cihetine yönelmekle de O’nun paklığını, izzetini, celâlini, kudsiyetini, yüceliğini, ulviyetini ve bütün noksanlıklardan münezzehe bulunduğunu ifâde etmiş olmaktayız. Nitekim, duâda elleri semâyâya doğru kaldırmak ve açmak sünnettir. Duâ âdâbına uygun davranış budur. Zaten günlük tecrübelerimiz de odur ki, isteyen tarafsınız, elinizi açarsınız.

Allah cümle ehl-i îmânın duâlarını kabul buyursun, âmin.

Dipnot:

- (1) En'am Sûresi, 6/12;
- (2) En'am Sûresi, 6/18;
- (3) Kaf Sûresi, 50/16;
- (4) Bakara Sûresi, 2/255;
- (5) Furkân Sûresi, 25/59;
- (6) Hadîd Sûresi, 57/4;
- (7) Mektûbât, s. 242.